

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Пресиян Бургов

ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2 Психология, научна специалност „Педагогическа и възрастова психология“

автор: Димитрула Евангелос Косина

тема: „Самооценка и самоконтрол на учениците от 7 до 12 години“

научен ръководител: доц. д-р Мария Мутафова

ЮЗУ „Неофит Рилски“

Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ - Благоевград съм определен за член на научното жури за защитата на дисертационен труд на тема: „Самооценка и самоконтрол на ученици от 7-12 години” за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2 Психология, научна специалност „Педагогическа и възрастова психология”. Автор на дисертацията е Димитрула Евангелос Косина, отчислен с право на защита докторант към катедра „Психология”, Философски факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Представеният комплект документи съответства на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагането му (ППЗРАСРБ) и Вътрешните правила за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

От приложените заповеди и протоколи е видно, че са спазени всички процедури по провеждане на докторантурата, предварителното обсъждане на дисертационния труд и насочването му към защита.

Актуалност на темата и целесъобразност на поставените цели и задачи

Изборът на тема за изследване представлява интерес както в теоретичен, така и в приложен аспект. Актуалността ѝ пряко кореспондира с променящия се начин на живот, особено що се отнася до личната отговорност и самоконтрола, които придобиват водеща роля в условията на релативни ценности и информационно пренасищане. Именно в избраната възрастова група се налага селекция и преосмисляне на натрупваното познание и упражняване на ефективен самоконтрол с цел зачитане свободата на „Другия“ и проява на асертивно поведение. Това е

възможно единствено при формиране на стабилна и реалистична самооценка.

Димитрула Косина формулира основната цел на дисертацията – „да се изследват връзките между различните нива на глобална самооценка и на самоконтрол на учениците от 7-12 години.“

Познаване на проблема

Демонстрирано е задълбочаване в същността на проблема и опит за интердисциплинарното му разглеждане. Впечатление прави доброто познаване на концепциите, отнасящи се до интелигентността, същностните характеристики на личността и самооценката.

Представени са три публикации релевантни на изследваната проблематика и целта на дисертацията.

Използваната литература включва сто двадесет и осем източника адекватно отразяващи изследвания проблем. Анализирани са както нови източници, така и по-стари класически теории, което говори за умение за концептуализиране на проблема.

Характеристика и оценка на дисертационния труд

Представеният за рецензиране текст отговаря на изискванията за научност и логическа свързаност. Той се отличава с добър стил и цялостен поглед към разглеждания проблем.

Обект на изследването са сто и двадесет ученици на възраст 7-12 години, разделени по пол и възраст.

Предмет на изследването е глобалната самооценка и самоконтрола при ученици в посочената по-горе възрастова група.

Идеята за наличие на възможни корелации и зависимости кристализират в **първата хипотеза** на изследването, „че нивото на

самоконтрол на 7-12 годишни ученици е свързано с нивото на глобалната им самооценка”. В представения труд са формулирани още **четири хипотези**, които са свързани с равнищата на самоконтрол, половите детерминанти на самооценката и самоподценяването при момчетата на възраст 7-12 години. Посочени са и задачите, които следва да се изпълнят за постигане целта на разработката.

Дисертационният труд има класическа структура. В съдържателно отношение са обособени увод, три основни глави, заключение и приложения.

Уводът съдържа кратко описание на изследователския проблем, представя мотивацията на автора, щрихира целта и обхвата на изследването.

В първа глава е направен анализ на психологическите теории за интелигентността, формирането на личността и особеностите на възрастовото развитие в периода 7-12 годишна възраст според нормативната теория на Е. Ериксън. Развитието на изложението ни представя работна дефиниция на феномена самооценка, когнитивните и регулативните ѝ функции.

Представеният във **втора глава** дизайн на емпиричното изследване включва концептуалния модел, целта, задачите, обекта, предмета и хипотезите. Авторът ни запознава с избраните методики, организация и провеждане на планираното изследване.

Трета глава Димитрула Косина отделя на анализа на резултатите от емпиричното изследване. Направената обработка на получените данни е придружена с количествен и качествен анализ, резултиращ в релевантни изводи с теоретичен и частично приложен характер.

В **Заключението** коректно са отбелязани основните научни приноси, значимостта на изследвания проблем, резултатите от теоретичния анализ и получените емпирични данни. Постигната е заложената в дисертацията основна цел, изпълнени са поставените задачи, частично е потвърдена първата хипотеза, а останалите четири са доказани.

Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Съгласен съм с така дефинираните приноси в дисертацията както в теоретичен, така и в практико - приложен аспект. Считам, че в създадения дизайн и използваната експериментална методика също има известни приноси.

Преценка на публикациите по дисертационния труд

Представените три публикации отразяват съществени части от дисертационния труд и са релевантни на изследваната проблематика.

Лично участие на докторанта

Не изразявам съмнение в личния принос на докторанта. Дисертацията е логически свързана и едностилна. Представените публикации отразяват основните идеи по проблема.

Забележки и препоръки

Считам за полезно извършването на един по-задълбочен и детайлен анализ на психологичните теории за самооценката, взаимовръзката с Аз-концепцията и Аз-стандартите, които би допринесъл за изясняване на основната идея на докторанта. Намирам за по-оптимално ситуирането на втора теоретична глава, в която да се концептуализира конструктът самоконтрол и да се диференцират особеностите в психичното развитие в периода 7-12 годишна възраст, което би повишило научната стойност на дисертацията. В структурен план считам, че дисертацията би спечелила от

обединяването на втора и трета глава, тъй като по своята същност те са изцяло посветени на експерименталното изследване.

За мен ще представлява интерес представянето на работна дефиниция на понятието самоконтрол.

Заключение

Дисертационният труд съдържа приноси в теоретичен и практико - приложен аспект и съответства на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за пролагането му (ППЗРАСРБ) и Вътрешните правила за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Представеният дисертационен труд и съпътстващи материали показват, че докторантът притежава необходимите теоретични знания и професионални умения за извършване на научни изследвания. Въпреки посочените препоръки, давам своята положителна оценка и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „Доктор” в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2 Психология, научна специалност „Педагогическа и възрастова психология” на Димитрула Евангелос Косина.

10.10.2021 г.

Изготвил становището: .....

доц. д-р Пресиян Бургов